
Поліпоз носа

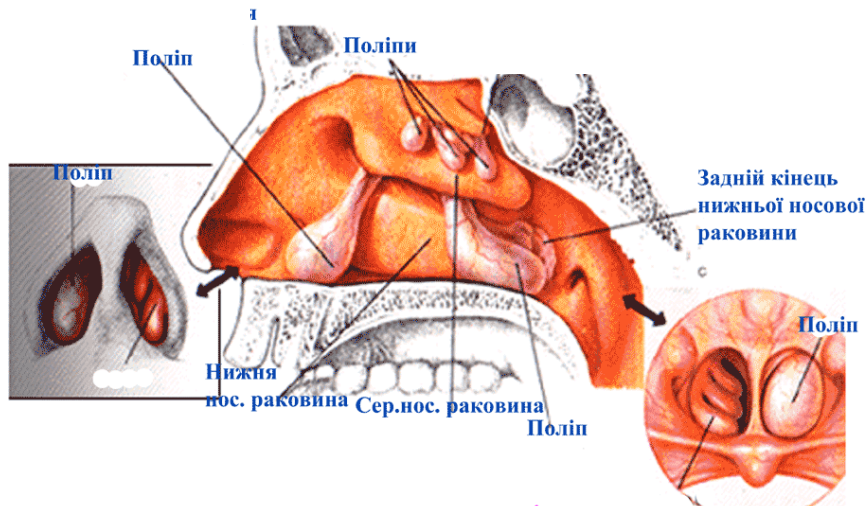
Федір Юрочко

Мукачево, 2008

poly pous

- «багато ніжок»
- «багато подушечок» (за іншою версією)

зі старогрецької

Історія поліпозу носа > 5000 років

- «Він зробив мої ніздрі вільними»
(єгипетський фараон Сагура)
 - Гіппократ (Греція) – батько ринології –
теорія ПН, 5 видів ПН
 - Авіценна - «геморой у носі»
 - Цельсій – «соски грудей»
-

Історія хірургічного лікування ПН

- Виривання, випікання, вилущування
- Ножі, петлі, ложечки, щипці
- Електрична каустика – Вонтоліні (XIX ст.)
- Ендоскопічна хірургія
Мессерклінгер - 1960-70 рр.
- Шейвери та комп'ютерно-асистована навігаційна хірургія – друга половина 1990-х

Епідеміологія ПН

- **2-4%**
 - В осіб без скарг на КТ – **11-28%**
 - На автопсії – **42%**

 - Частота поліпозу носа зростає з віком
 - В дітей – 0,1%
 - Чоловіки : жінки = 2-4 : 1
-

Поліпи носа – кінцевий результат та клінічний прояв різних процесів

- Етіологія – невідома в більшості випадків
 - Домінуюча теорія в патогенезі - еозинофільне запалення
 - Алергія не відіграє ролі у патогенезі
-

Багатофакторна теорія патогенезу

- Ініціюючий фактор — **пошкодження епітелію** різними чинниками (інфекційні, забруднюючі частинки в повітрі, алергени)
- Ці чинники діють як **суперантигени** → виділення цитокінів, які є медіаторами запального стану
- **Екзотоксини *S. aureus*** → утворення цитокінів (масова стимуляція лімфоцитів, еозинофілів та макрофагів)
- **Еозинофільне запалення** та **порушення водно-електролітного обміну** призводять до формування поліпів у носі

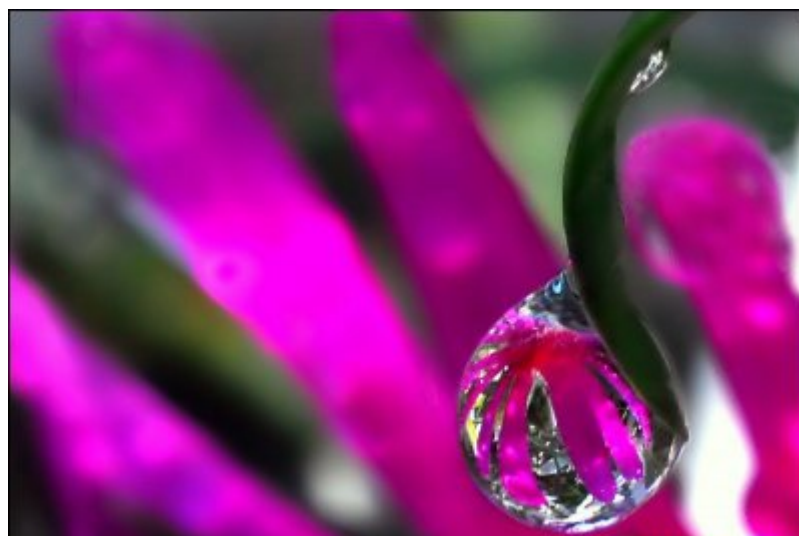
Bachert C., van Zele T., Gevaert P., De Schrijver L., van Cauwenberge P. (2003) Superantigens and nasal polyps. Curr. Allergy Asthma Rep. 6, 523-531.

Bernstein J.M. (2005) Update on the molecular biology of nasal polyposis. Otolaryngol. Clin. N. Am. 38, 1243-1255

Поліпи?

Поліпи?

Поліпи?

Астма і поліпоз носа

- ПН — носовий еквівалент астми
- Частота ПН в астматиків — 7 - 42%
- В 20-40% хворих з ПН – обструкція бронхів
- Лікування ПН полегшує перебіг астми

Аспіринова тріада (тріада Самтера)

- Поліпоз носа + астма + непереносимість АСК
 - 8-37% від усіх ПН
 - Поліпи дифузні, рефрактерніші, складніші до лікування
-

Муковісцидоз і поліпи носа

- Автономно-рецесивна невиліковна хвороба, яка є причиною передчасної смерті пацієнта з частотою 1:2500
- ПН у 10% дітей і 20-48% дорослих з МВ
- Повна та атипова форма
- Хлориди поту
- Панкреатит, ПН та неплідність

В дитини з ПН слід підозрювати МВ до тих пір, поки не буде доказано інше

Цитологічна класифікація Мігінда (1974)

- Еозинофільні (>90%) – ефект ЕКС +++
- Нейтрофільні (<10%) – ефект ЕКС +/-

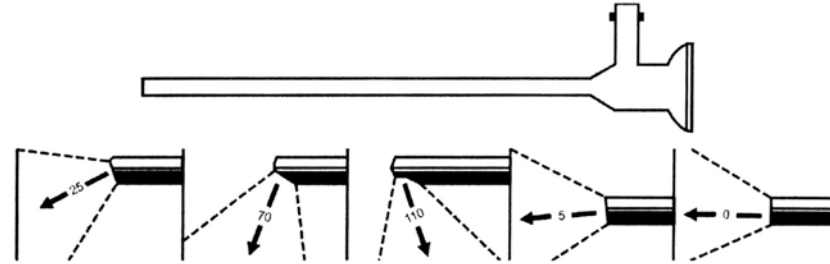
Диференціація – на підставі цитограми

Допомагає в виборі лікування

Додаткові методи у діагностиці поліпів носа

■ Ендоскопія носа

■ КТ

■ МРТ

	КТ	МРТ
Візуалізація поліпів та визначення їх кількості	+++	+++
Вартість	+	+++
Опромінення	+++	—
Підозра на внутрішньочерепне ускладнення	++	+++
Диференціація поліпу носа від пухлини	++	+++
Візуалізація кісткових структур	+++	+
Метод вибору при поліпозі носа	+	—
Діагноз поліпозу носа на ранній «доендоскопічній» стадії	+++	+++

Поліпи?

Поліпи?

Лікування ПН

Дія кортикостероїдів при поліпозі

носа

	Тривале лікування ЕКС	Короткочасне лікування системними кортикостероїдам
Прояви риніту	++	и ++
Величина поліпів	++	++
Нюх	(+/-) [++ (МФ)]	+++
Рецидиви	++	не застосовують з метою запобігання рецидивам
Патологія пазух	(+/-)	++
Системні побічні ефекти	+/- (— [МФ])	+++

Мінімальна системна дія ЕКС – найважливіший критерій безпеки

ЕКС	Біодоступність	Системна дія
беклометазон	44%	сповільнення росту ^{1,3} пригнічення ГН-системи ²
будесонід	10%	пригнічення ГН-системи ²
флутиказон	2%	пригнічення ГН-системи ^{4,6}
<u>МОМЕТАЗОН</u>	<u><0,1%</u>	<u>Нема впливу на ріст, нема впливу на ГН-систему^{7,8,9}</u>

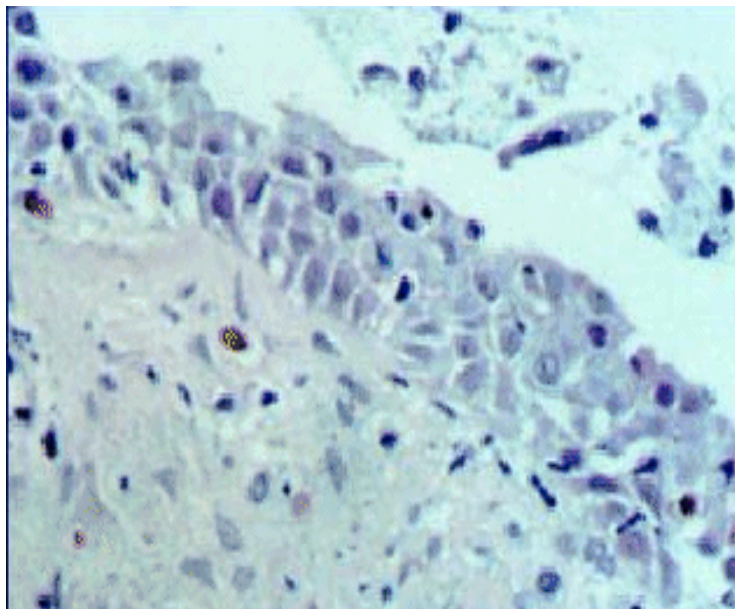
1. Wolthers O.D. et al. 1993/ 2. Wihl J. et al. 1997/ 3. Rachelefsky et al 1998/ 4. Wilson et al. 1998/
5. Skoner DP, et al. 2000/ 6. Skoner DP, et al 2003/ 7. Schenkel EJ et.al. 2000/ 8. Brannan
MD, et al. 1997/ 9. Cutler DL, et.al 2006

Тривале лікування МФ: нема атрофії слизової носа

До лікування МФ

Розриви епітелію

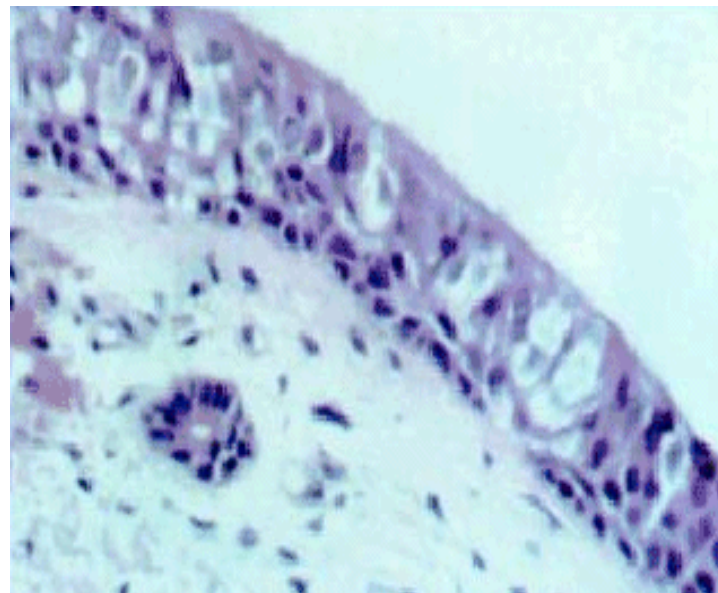
Еозинофільна інфільтрація

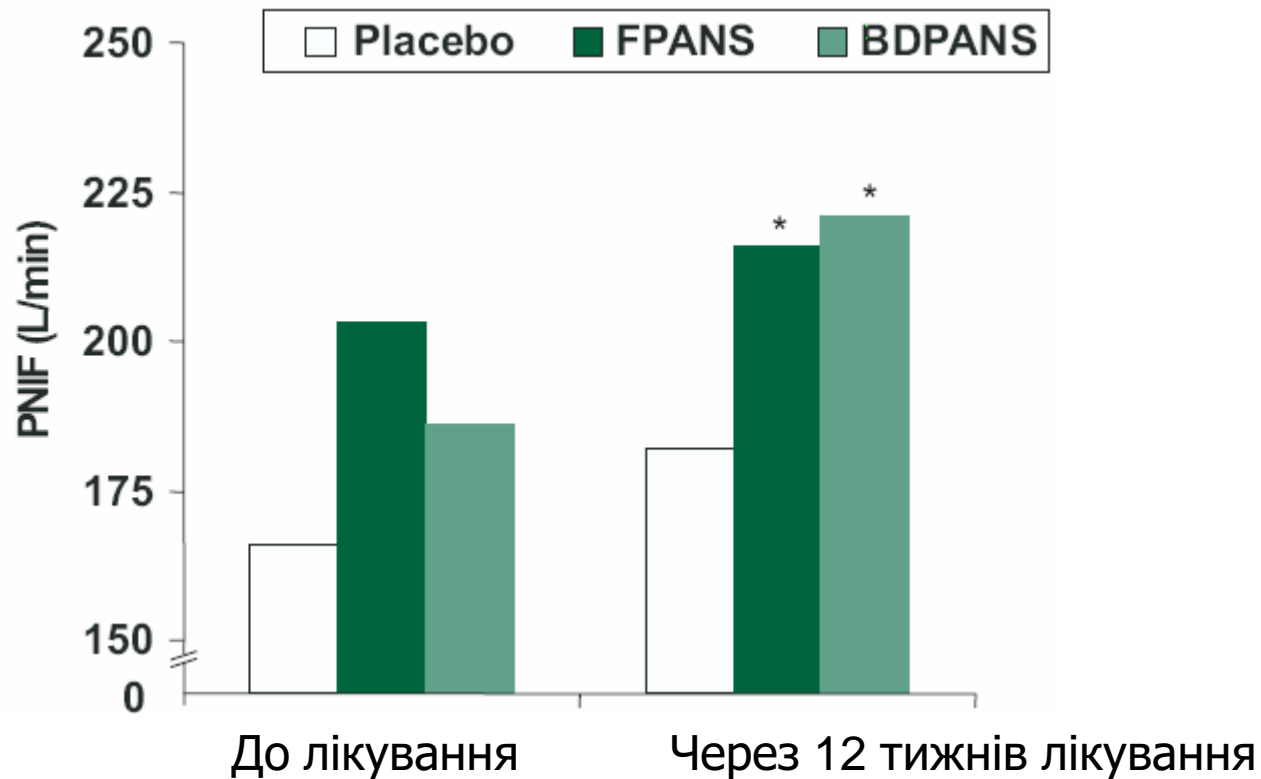
**Через 12 міс. лікування МФ
200 мкг/день**

Епітелій інтактний

**Нема інфільтрації
еозинофілами**

Нема впливу на PNIF в групі флутиказону пропіонату

Holmberg K, Juliusson S, Balder B, Smith DL, Richards DH, Karlsson G. Fluticasone propionate aqueous nasal spray in the treatment of nasal polyposis. *Ann Allergy Asthma Immunol* 1997;78(3):270-6

Рандомізовані дослідження МФ

- Смол, 2005
- **Мометазону фуроат**
- 354 пацієнтів, 16 тижнів
- Вплив на симптоми – зменшились всі симптоми, нюх (в 4 рази), результати акустичної риноманометрії
- Вплив на поліпи – так (в 2,3 рази)
- Зауваження – найбільше та найтриваліше дослідження, вплив на всі симптоми

Small C. B., Hernandez J., Reyes A., Schenkel E., Damiano A., Stryszak P., Staudinger H., Danzig M. Efficacy and safety of mometasone furoate nasal spray in nasal polyposis J Allergy Clin Immunol 2005;116:1275-81

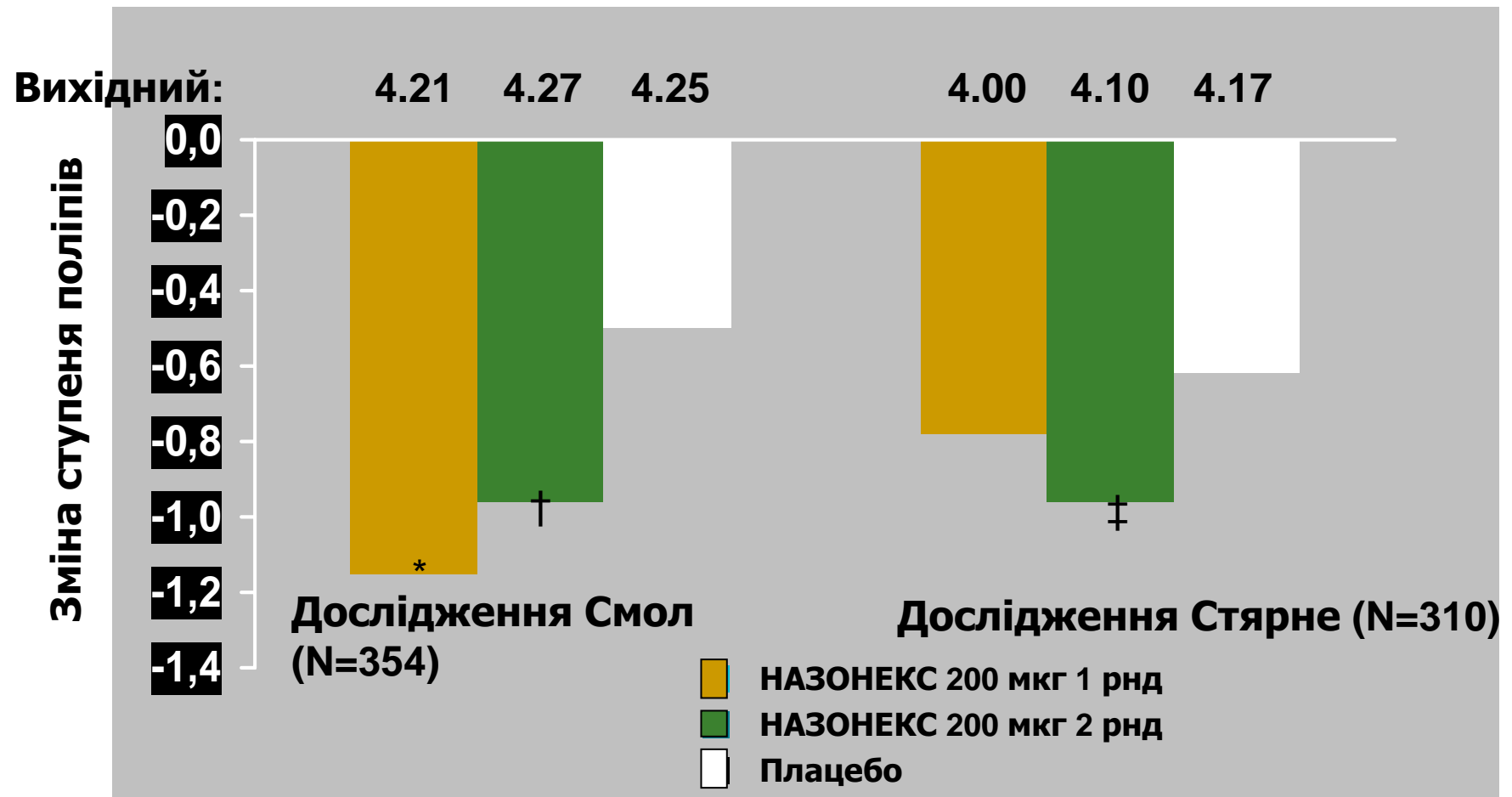
Рандомізовані дослідження МФ

- Стярне, 2006
- **Мометазону фуроат**
- 298 пацієнтів, 16 тижнів
- Вплив на симптоми – зменшились всі симптоми, нюх, результати акустичної риноманометрії, поліпшилась якість життя
- Вплив на поліпи – так
- Зауваження – друге за величиною, найтриваліше дослідження, вплив на всі симптоми

Stjarne et al. The efficacy and safety of once-daily mometasone furoate nasal spray in nasal polyposis: a randomized, double-blind, placebo-controlled study *Acta Otolaryngo* Vol.126, Nr6/June 2006, 606 - 612

Вплив МФ на ступінь поліпів

Зміна ступеня поліпів через 1 місяць порівняно з вихідним

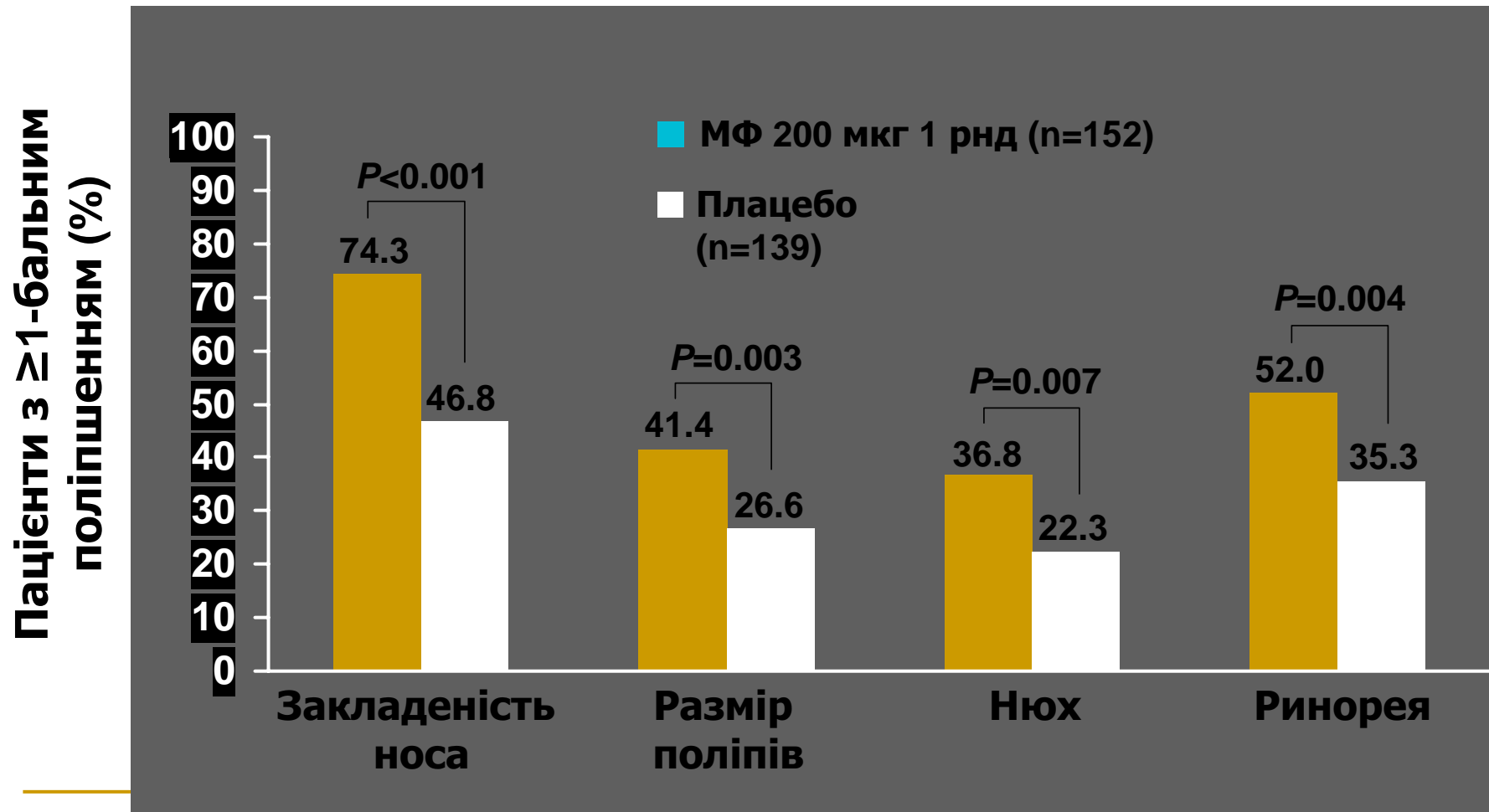

Small et al. *J Allergy Clin Immunol.* 2005.

Stjarne et al. *Arch Otolaryngol Head Neck Surg.* 2006

МФ та бали носових симптомів

Поліпшення балів носових симптомів на 16 тижні

Stjarne et al. The efficacy and safety of once-daily mometasone furoate nasal spray in nasal polyposis: a randomized, double-blind, placebo-controlled study *Acta Otolaryngo* Vol.126, Nr6/June 2006, 606 - 612

Рандомізовані дослідження ЕКС при поліпозі носа

- **БДП** – вперше, але мала кількість учасників або мала тривалість лікування, вплив не на всі симптоми
 - **ФП** – непослідовні результати, мала кількість або мала тривалість
 - **БУД** – мала кількість або мала тривалість, непослідовні результати
 - **МФ** – найбільші та найтриваліші дослідження, послідовні результати, суттєвий вплив на всі симптоми та зокрема на нюх
-

При лікуванні поліпозу важлива
ефективність щодо **всіх симптомів**

**Мометазону фуруат –
єдиний з ЕКС**

ДОВЕДЕНО

поліпшує нюх^{1,2}

Про таке не повідомляли в дослідженнях інших ЕКС^{3,4}

1. Small CB, Hernandez J, Reyes A, Schenkel E, Damiano A, Stryszak P, et al. Efficacy and safety of mometasone furoate nasal spray in nasal polyposis. *J Allergy Clin Immunol* 2005;116:1275-81
2. Stjarne et al. The efficacy and safety of once-daily mometasone furoate nasal spray in nasal polyposis: a randomized, double-blind, placebo-controlled study *Acta Otolaryngol* Vol.126, Nr6/June 2006, pp606 - 612
3. Lildholdt T, Rundcrantz H, Lindqvist N. Efficacy of topical corticosteroid powder for nasal polyps: a double-blind, placebo-controlled study of budesonide. *Clin Otolaryngol Allied Sci* 1995;20:26-30.
4. Penttila M, Poulsen P, Hollingworth K, Holmstrom M. Dose-related efficacy and tolerability of fluticasone propionate nasal drops 400 microg once daily and twice daily in the treatment of bilateral nasal polyposis: a placebo-controlled randomized study in adult patients. *Clin Exp Allergy* 2000;30:94-102.

Поліпи?

Поліпи?

Поліпи?

Покази до хірургічного лікування ПН

Відсутність реакції на адекватне медикаментозне лікування

Наявність постійної або рецидивуючої інфекції носа та пазух

Розвиток мукоцеле або інших ускладнень поліпозу носа

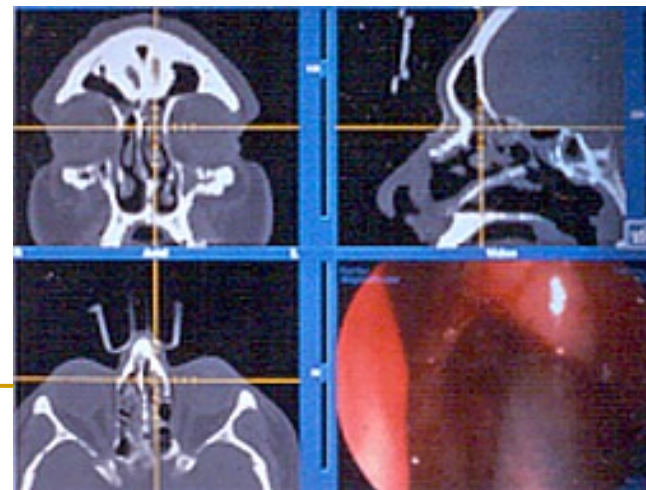
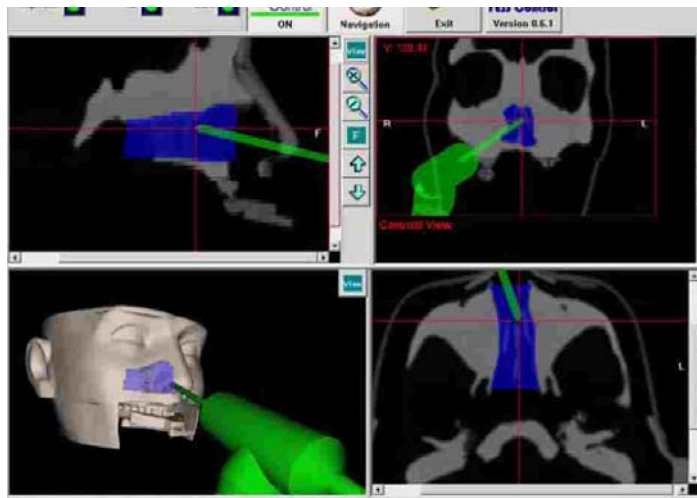
Високий ризик ускладнень чи побічних ефектів медикаментозного лікування

Протипокази до хірургічного лікування ПН

Абсолютні	Відносні
Важкі серцеві захворювання	Патологія гемостазу
Важкі легеневі захворювання	Загострення астми
	Небажання або неможливість пройти відповідне післяопераційне лікування

Сучасні вдосконалені хірургічні інструменти при ПН

- Комп'ютерно-асистована навігаційна хірургія
- Швидкісні інструменти (шейвер (мікробритва, ротаційний мікроніж))

Хірургічне лікування ефективне

- 1713 пацієнтів
 - Результати:
 - Дуже добрі результати – 63%
 - Добрі результати – 28%
 - Незадовільні результати – 9%
- } **91%**

Terris MH, Davidson TM. Review of published results for endoscopic sinus surgery. Ear Nose Throat J 1994;73(8):574-80.

Ускладнення хірургічного лікування поліпозу носа

Ускладнення	Діапазон, %	Середнє, %
Кровотечі	0 - 21	0,9
Інфекційні ускладнення	0 - 16	0,5
Ендоназальні ускладнення	0,4 - 20	3,5
Орбітальні/очні ускладнення	0 – 3,6	0,4
Глоткові та ротові ускладнення	0 - 3	0,3
Інтракраніальні ускладнення	0 - 2,3	0,2
Системні ускладнення	0,4 – 1,3	0,8
Неспецифічні ускладнення	0,1 – 4	0,7
<i>Загальна частота ускладнень</i>	<i>0,3 - 22,4</i>	<i>6</i>

Рецидиви поліпозу після операції – дуже часті

Період спостереження	Частота рецидиву за період спостереження (%)
1 місяць	20
1 рік	42
2 роки	81

Brown GA: Nasal polyposis. Postgrad Med J 45: 680-683, 1969.

Brown BL, Harner SG, Van Dellen RG: Nasal polypectomy in patients with asthma and sensitivity to aspirin. Arch Otolaryngol 105: 413-416, 1979.

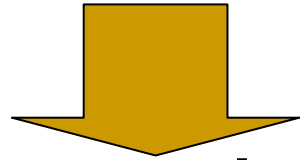
Giampiero P, Paolo B, Eleonora N, et al: Intranasal treatment with lysine acetylsalicylate in patients with nasal polyposis. Ann Allergy 67:588-592, 1991

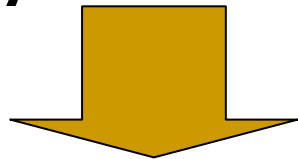
При поліпозі носа
перевагу слід надавати
функціональній
ендоскопічній хірургії
приноскових пазух

При недоступності ФЕХП

Проста поліпектомія
з подальшим
тривалим
застосуванням ЕКС

Можливість оперувати

за наявності мінімального інструментарію

Larsen P.L. et al (1992) The early stages of polyp formation. *Laryngoscope*, 102, 670-677.

Settipane G., Chafee F. (1977) Nasal polyps in asthma and rhinitis. *J. Allergy Clin. Immunol.*, 58, 927-42

“Найліпша та операція, якої можна уникнути”

- Ендоназальна етмоїдектомія «...практично може бути найлегшим способом, яким можна вбити пацієнта» (Мошер, 1913)

Поліпи?

Поліпи?

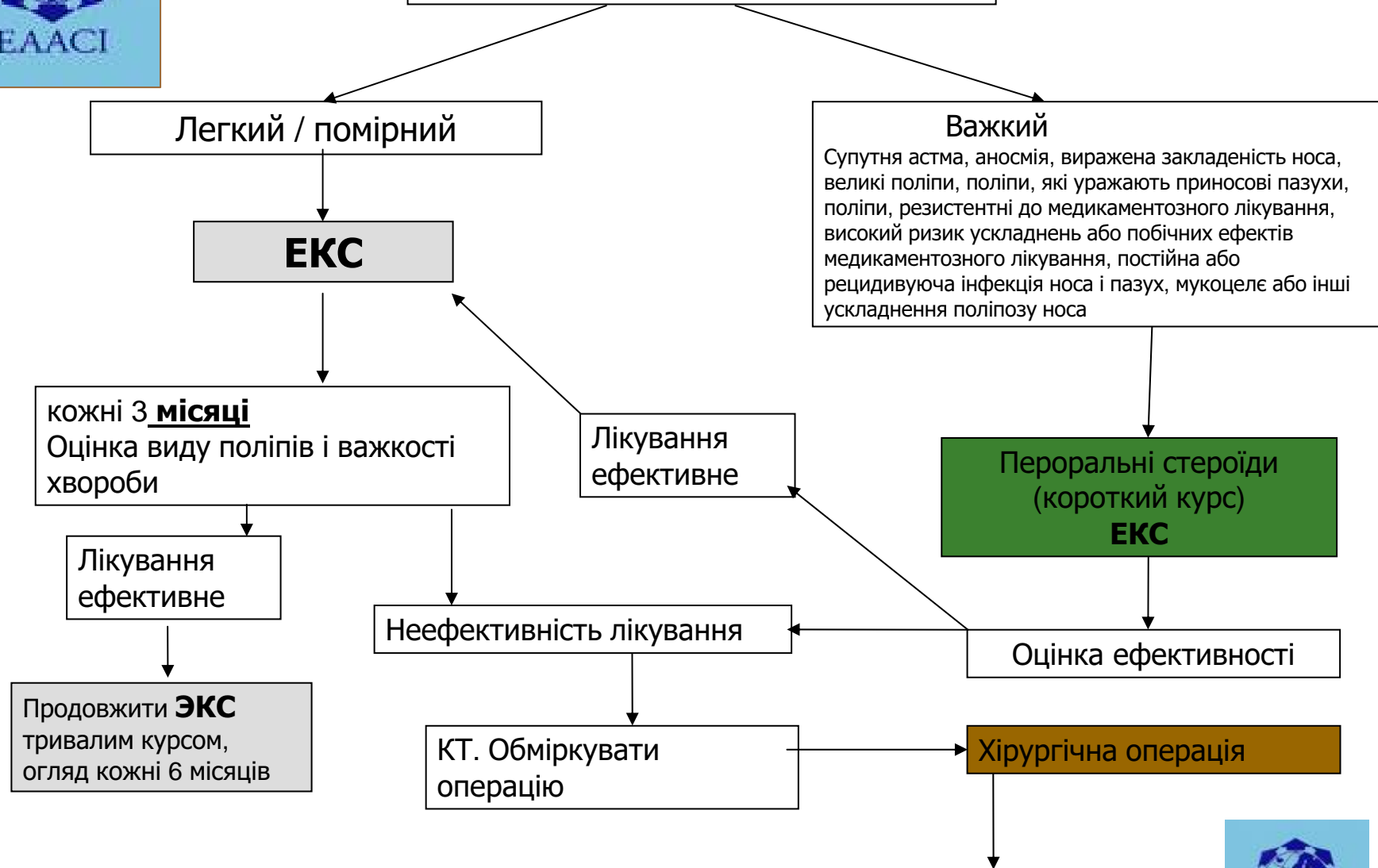

Поліпи?

Поліпоз носа

European Academy of Allergy and Clinical Immunology. (2005, 2007) European position paper on rhinosinusitis and nasal polyps. Rhinol Suppl; (18):1-87

ЕКС
Промивання носа (в ранньому п/о періоді)
+/- пероральні стероїди +/- антибіотики

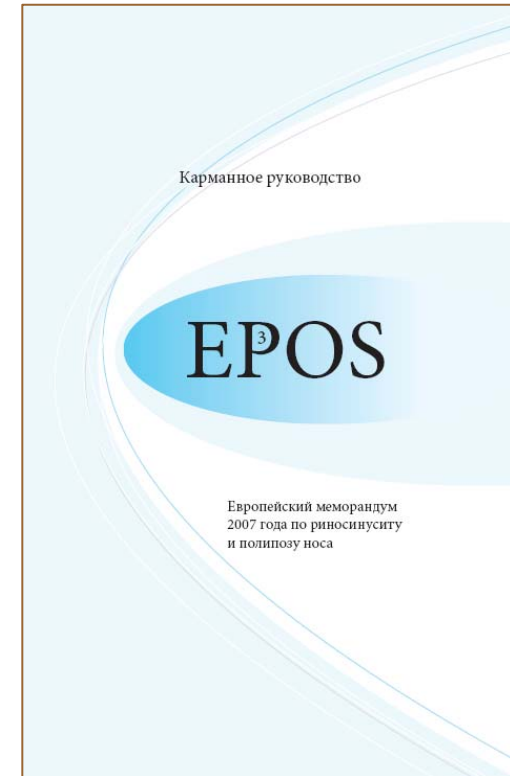
Застосування системних кортикостероїдів обмежене

- Системні і місцеві побічні ефекти
- Мало доказової бази
- Неможливість тривалого застосування
- Необхідність поступової відміни
- Багато протипоказів

Основа лікування поліпозу носа — ендонозальні кортикостероїди

- Визнано двома міжнародними консенсусами

- 1. 1994** Position statement on nasal polyps. *Rhinology*; 32: 126.
- 2. 2005 (2007)** European position paper on rhinosinusitis and nasal polyps. *Rhinol Suppl*; (18):1-87

Підсумки

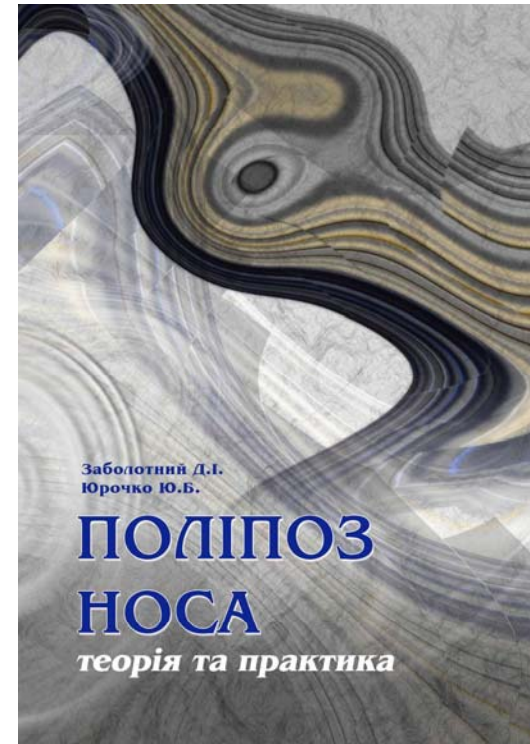
- **Поліпи носа** - різнорідна група патологій з однаковою кінцевою точкою
 - **Етіологія** – переважно невідома
 - **Запалення** - провідне у патогенезі
 - **Лікування** – індивідуальне та багатовекторне
 - **Основа лікування** – сучасні ендоназальні кортикостероїди — **МФНС**
-

ЗАПИТАННЯ?

Дякую за увагу!

fyuroch@yahoo.com

ВІДПОВІДІ
